

OLVASÓSZOLGÁLAT

LEVÉLCÍMÜNK: DÉLMAGYARORSZÁG SZERKESZTŐSÉGE,
SZEGED, SAJTÓHÁZ, PF.: 153. 6740.
TELEFON: 12-825.

Moszkva, 1968

(12 éves voltam)

A fenti évben nagy szerencsémre mintegy három hónapot tölthettem Moszkvában. Rengeteg élmény maradt meg bennem, most ezekből szeretnék két kis eseményt közreadni.

A tojás

1968 májusában megérkeztünk Moszkvába, ez a dátum ma már nem olyan jelentős, no de akkor! A főváros ünnepeit, tömegek az utcákon, tűzijáték, vodka, zene – szóval igazi népvilág.

Vége az ünnepnek másnap, be kell vásárolni. Én már akkor három éve tanultam (illetve tanfittottak) oroszul, büszke is voltam tudásomra, de mint kiderült, ezt ott nemigen repektálták. Hiába, a kijektés! No, szóval a kollégiumi korpusz mögötti boltba mentem, egyedül. Tíz tojást kell vennem, pénz van, oroszul meg tudok. Megnézem a kifirt fix tojásárát, egy darab ennyi, utána egy nulla és megvan a tíz darab ára. Blokk a pénztárnál, újabb sor a pultnál, beálllok. Alig 15 perc alatt (nagy szó!) az eladó, vagy kiszolgáló előtt állok és adom a fecnit. „Deszit jajca”, mondom, de az értetlenül bámul rám (tán nem látott még fehér gyereket?). „Sto?” – Mit sto? „Deszit jajca” ismétlen. Mögöttem nem túl toleráns a sor, erre eszperantóul mutogatók a tojásokra és mivel a boltosnak megfelelő IQ-ja volt,

pár perc múlva megértette: „á, gyiszic icó” – novégre, legyen „icó”, de tíz darab! Nyertesként viszem haza az árut, a barna zacskóból elővesszük, nagyon szép tojásokat kaptam, mind egyiken kis piros bélyegzet, kör közepében egy „I. o.” és körben a felirat: „Hungary”.

A kefir

Később aztán vásároltam ám kefir is! A szisztema analóg a tojással, pénztár, blokk, egy kis sor (kezdem szokni, de élvezni nem tudom) és a pult.

A pult külső és belső részét higiénikusan üveggel választja ketté, rajta apró félkörű kivágás, ezen át lehet megkapni az árut, de ahhoz jól le kell hajolni, hogy értsék, mit kérünk. (Ez is egy elv: mélyen főt hajtani a megfizetett adományért.) Leereszkedem hát a lyuk szintjéhez, adom a blokkot, mondom: „csetüre butelka kefir” – ismét a kérdés (vagy kérdőre vonó?) tekintet, én ismétlem, ő „sto?” (Kezdem már érteni, hogy ezek nem tudnak oroszul, de hát hiába, nicsenek olyan jó iskoláik, mint nekünk.) Tözse (ugye hogy én tudok) a mutogatás, mögöttem a moraj, de az IQ most is megfelelő: „á, kifér”!

Kifér, persze, hogy kifér, csak add már ide, és a négy, arasznyi, tömzsi butelka „kifért” a lyukon, éppen!

Juhász Miklós

Hogyan és kikkel tovább – Dugonics Társaság?

Semmiféle szubjektív sértettség és objektív érdek nem vezetett ennek a cikknek a megírására. Melléálltam egy ügynek, amit most veszélyben látok forogni. A melléállást is már indokoltam. Nem a hiszek „a két kultúrán”, csak az egészséges műveltségben, ezért vagyok titkára a Magyar Orvosírók és Képzőművészek Körének is. Talán utolsó kötelességemnek tartom választott funkciómban feltárni a problémákat. Lelkiismereti furdalásom sincsen, megtartottam a „szolgálati utat”, hisz, hiszen a 13 vezetőségi tagnak 1991. december 31. keltezzel négy sűrűn gépelt oldalon keresztül mondtam azt, amit kijavítandónak tartok. Javasoltam a rendkívüli vezetőségi gyűlést összehívni, csak a szokásos első hétfői maradt, ezen január 27-én összesen hárman jelentünk meg, a főtítkár és én, valamint dr. Oltyán Béla, aki csak azért, mert február 3-án ő tartotta székfoglaló előadását. Nem akarnak, nem mernek kiállni a vezetőségi tagok? A praktikusság vezet akkor, amikor most a nyilvánosság eszközét szeretném felhasználni, így mindenképp lehet szólni, akik fontosnak tartanák ezt az ügyet. Dönteni kell most, hogyan tovább, vagy hagyjuk abba?

Az igazsághoz tartozik, hogy hárman egy „konzíliumra” jöttünk össze, dr. Bátyai Jenő, dr. Kikli Tivadar és én, úgy is lehet mondani, hogy frakcióztunk. Már többször tettük szavát a dolgokat „magunk között”, de olyan kevesen jöttek össze, hogy ebben és ilyen formában érdemben nem lehetett dönteni. Így gondoltuk „felrázni” azokat, akik kezdetben vállalták a Dugonics Társaság működését. Az alábbiakban elmondom röviden az előzményeket, pontos tünetet ismertetek, „felállítom” a diagnózist, és megpróbálok terápiát is javasolni a kóros állapotra. Természetesen mindezt csak ürügynek számom arra, hogy készítsek másokat is állásfoglalásra! Azután majd meglátjuk, hogy mi lesz az eredmény!

Az első feltámadás és az első halál. A Dugonics Társaság – továbbiakban DT – 1892. november 20-án lépett a nyilvánosság elé, megfogalmazta eszméjét, és ettől kezdve magukat Dugonicsosoknak nevezték. A halál 1952. március 19-én következett be, amikor az akkori kormány több más irodalmi egyesülettel a DT működését is fel függesztette.

A második feltámadás és a jelenlegi haldoklása. Dr. Turay Géza tanár 1990. november 25-én a Deák Ferenc gimnáziumban újra életre hívta a DT-ot. Céltul tűzte ki az elődök által megfogalmazott eszmét, ezt

akarván tovább vinni, a mai körülmények között.

Dr. Turay Géza érdeme a második feltámadásban vitathatatlan! Mi és hogyan történt azóta, hogy a második feltámadás létrejött? A társaság, miután törvényesen bejegyzett szervezet, rendelkezik alapszabállyal, amit dr. Ványai László, a társaság jogtanácsosa állított össze, és ami elfogadásra került. Kellene egy működési szabályzat is, ami saját hatásköreinket, a jogokat és kötelességeket konkrétan tartalmazná, ezen az alapon dolgozna és működne a DT. Számtalanszor szóvá tettük, magam is többször, de nem mozdult előre a dolog. Ezért elesik a főtítkárnak az a vádja ellenünk, hogy először a vezetőség elé kellett volna vinni az ügyet! De hát a vezetőség talán egyszer sem jött össze, még kétharmados többségben sem! A pénzügyi helyzetünk! A pénztárosunk beteg, beszámolót eddig még nem készített, igaz ebben hibásak a számvizsgáló bizottság tagjai is. Mennyi pénzügyünk van? Kik azok, akik eddig „szponzoráltak” bennünket? Meg kellene nekik köszönni, nyilvánosan az újságban is! Ma sincsen még sem pénzügyi beszámoló, sem főtítkári beszámoló! Igaz, ha ketten lennének jelen a vezetőségből, vagy hárman, akkor minek is lenne? Törvényesen kaphatunk ügyészségi vizsgálatot is, de ha mi „belsőleg” nem tudjuk rendezni dolgainkat, csak tovább kell menni a megoldásokért!

A másik nagy probléma: társadalmi munkában végezzük a dolgunkat, vagy fizetésért? A főtítkár 6500 forintot kap. Lassan mások is tesznek le az asztalra munkát, nekik is járna valami. Dér Endre, aki lemondott az irodalmi titkári tisztségéről, mert másik társaságban kíván munkát vállalni, ezt írta levelében nekem: „Minden munkát társadalmi munkába kellene ellátni, a pénzeket csak a kiadványokra költenni!” Szinte egyöntetűen mindenkinek ez a véleménye. Magam javasoltam, hogy esetleg azoknak, akik előadást tartottak a társaságban, esetenként adjunk tiszteletdíjat. Ugyanez vonatkozhatna a tagokra, a vezetőség tagjaira is, akik például valamilyen kiadvány szerkesztésében vállalnak effektív munkát. Ezt is el kellene dönteni szavazással, de hát a vezetőség állandóan szavazóképtelen számban jelenik meg. Ezek után „belsőleg” és magunk között mit és hogyan lehetne dönteni – szabályosan?

Már majdnem mindenki lemondott, a 13 vezetőségi tagból már csak négyen-öten ha

magasra kúszó növények vékony kötegei! Emberkéz aligha tudná ilyen szabatosan kijelölni a biztos támasztékul szolgáló pontokat, felületeket. A csupasz bokrok ágain vidáman lengedeznek a komló barnássárga, tobozszerű termései. Jellegzetes, kesernyés illatukat érezhetjük, ha pikkelyleveleiket szétdőrszöljük ujjaink között. A magasra kúszó süntökök dió nagyságú, tuskés gömbtermései világos gyöngyfűzérként lógnak az ágakról. Az uralkodó tompaszürke és barna színek között valósággal világítanak a fatörzsek élénkzöld mohabevonatai.

A gyalogakácok kefesűrűségű szövevényében ösvények és alagutak húzódnak. A kisebbek a fácánok járatai, a nagyobbak az őzek csapásai. A süvöltő kissé mélabús hangjára emeljük magasba tekintetünket. A nyárák legfelső szintjében mintha levelesek lennének az ágak. Mozgolódásunkra azonban a „levelek” halk „sa-sa-sak” csacsogással szárnyra kelnek: mintegy kétszáz fenyőrigó csapat pihent itt. Téli vendégeink. A fagyos időszakban erdeink, parkjaink bogyótermését fogyasztják.

Erdőt pásztázó vegyes széncinke-kékcinke-őszapó csoport érkezik hirtelen. Élénk „szit-szit”, „szisziszi-cerr” hangokkal röppenve, surranva kutatnak az ágakon, törzseken a dermedt rovarok, rovarpeték után. Amilyen öröm a mozgalmas madáréletben, az erdő kiegyensúlyozott növény- és állategyütteseiben szemlélni,

Szürke tél a Tiszán

Szürke téli nap. Mint annyi más az idei télen. Köd nincs, de párás a levegő a sötét-felhős ég alatt. Szürke a város távoli szeprijú körvonala is, csak néhol élénkíti néhány világossárga épület színe.

E homályos panorama közepén, a párba vesző parti ligetek között „szőke” szalagként kanyarog a Tisza. Ezernyi fehér pötty a közepén: világos, téli színruhába öltözött dankasirály-csapat szedegeti ott az úszó hulladékok. Néha összekapnak egy-egy jobb falaton és rekedt „krié”, „krié” rikácsolással kergetik egymást a levegőben. Amikor a sodrás a híd közelébe viszi a csapatot, szárnyra kapnak, pár száz métert repülnek víz ellen, leszállnak és újra utaznak a habokon. Szinte állandóan mozgásban van a sok madár. Annál nagyobb a nyugalom másik népes csoportjukban; a Várkert alatt, a partszegélyen és a hajókikötő korlátjain tömött sorokban, mozdulatlanul gubbasztanak a táplálék-szerzésben elfáradt dankák, vagy ahogy a régiek mondták, „vízi galambok”.

Néhány tőkés réce úszik át a vízen. Csatlakoznak a parthajlatban tartózkodó társaikhoz. Kedvenc téli kacsatanyahely ez a lapos part.

A folyót kísérő fűz-nyár ligetbe érve megfog bennünket a kihalt, tünő téli erdő hangulata. A csend, a látszólagos mozdulatlanság. Sok „titoknak” is nyomára jövünk most, hogy hiányzik a lombtakaró, levéltelenek a bokrok, fák. Milyen csodálatos pontossággal csavarodnak egymásra és az ágakra az emelet-

magasra kúszó növények vékony kötegei! Emberkéz aligha tudná ilyen szabatosan kijelölni a biztos támasztékul szolgáló pontokat, felületeket. A csupasz bokrok ágain vidáman lengedeznek a komló barnássárga, tobozszerű termései. Jellegzetes, kesernyés illatukat érezhetjük, ha pikkelyleveleiket szétdőrszöljük ujjaink között. A magasra kúszó süntökök dió nagyságú, tuskés gömbtermései világos gyöngyfűzérként lógnak az ágakról. Az uralkodó tompaszürke és barna színek között valósággal világítanak a fatörzsek élénkzöld mohabevonatai.

A gyalogakácok kefesűrűségű szövevényében ösvények és alagutak húzódnak. A kisebbek a fácánok járatai, a nagyobbak az őzek csapásai.

A süvöltő kissé mélabús hangjára emeljük magasba tekintetünket. A nyárák legfelső szintjében mintha levelesek lennének az ágak. Mozgolódásunkra azonban a „levelek” halk „sa-sa-sak” csacsogással szárnyra kelnek: mintegy kétszáz fenyőrigó csapat pihent itt. Téli vendégeink. A fagyos időszakban erdeink, parkjaink bogyótermését fogyasztják.

Erdőt pásztázó vegyes széncinke-kékcinke-őszapó csoport érkezik hirtelen. Élénk „szit-szit”, „szisziszi-cerr” hangokkal röppenve, surranva kutatnak az ágakon, törzseken a dermedt rovarok, rovarpeték után.

Amilyen öröm a mozgalmas madáréletben, az erdő kiegyensúlyozott növény- és állategyütteseiben szemlélni,

olyan kiábrándító és szomorú dolog a gondatlanságot, környezetpusztítást észlelni. A ligeterdő egyes területein tucatjával meredeznek a föld felett, hevenyészve, derékmagasságban kibaltázott fák csonka maradványai.

A Tiszára tekintve újabb hatalmas vízimadár-gyülekezésre leszünk figyelmesek. Dankasirályok nyüzsögnek a városi szennyvízcsatorna betorkolása körül. A hulladékok kapkodják ki a derítés nélkül befolyó vízből. A sok, kecsesen mozgó fehér szárnyas között egyetlen fekete madár idélenkedik: időnként a vizet taposva repül odébb egy tölpre itt rekedt szárca.

Fent a magasban nagy, fekete madarak rendetlen, több kilométer hosszúra elnyúló serege szárnyal csendesen. Csak néha hangzik egy-egy „kráá” jelzőkiáltás. Az élénk, halk „csjek”, „csjek” csacsogás elárulja, hogy csókák is vannak köztük. Most nyugatról keletre kereszteli a csapat a Tisza vonalát. Reggel – éjjeli szálláshelyükre érkezve – ellenkező irányban vonulnak a város és a víz felett. A több ezer madár húzása fél óráig is eltart.

A szürkületi madárvonulás bennünket is hazatérésre figyelmeztet. Hangtalanul lépkedünk a vastag, nedves, rozsdabarna avarszőnyegen. Lábunk néha megakad a szeder földön kúszó szárában. E szívós, tuskés növény levélhajtásai most is zöldek, annak bizonyosságául, hogy a zimankóval dacolva, a rideg, téli környezetben is tenyészik. Mintha kissé emberi sorsunkat is jellemeznék.

Marián Miklós

Köszönet

Köszönetet mondok Eszék város megsegítésére irányuló gyűjtésben résztvevőknek: a 69 adományozónak és az adományt átvevőknek.

Katona Nándor újszegedi plébános úr, caritas csoportok vezetőjének hívó szavára 37 caritastag és 12 védőnő jelentkezett. Mindenki lelkiismeretesen látta el a háromnapos szeretetszolgálatot, melyen a gondnok is résztvevő volt.

Tánczos Istvánné
védőnő

Egy vers a múltból

Irodalmi szerkesztő úr!

A közelmúltban kezembe került egy 1901-ben, Engel Lajos, a Szegedi Napló kiadója által megjelentetett, hazafias költeményekből álló kötet. A címe: *Talpra magyar*. A 245.

oldalon található *A hazaszeretetről* című vers. Kérem, szorgalmazza az újbb kiadását, a mellékelt verset pedig tesse közzé a Délmagyarországban, mert ez most nagyon aktuális!

Dura Máté

ENDEI SÁNDOR

A hazaszeretetről

Ne hirdesd te nagy szavakkal,
Hogy hazádat szereted:
Érzelmidből, tetteidből
Tűnjék ki a szeretet!

Nem az a hős, ki csatát nyer,
S győzelmesen visszazáll:
Hanem akit a hazáért
Halni hívott a halál.

Nem az a nagy, ki a békét
Magas helyről hirdeti:
De ki népe boldogságát
Szíve mélyén viseli.

Nem az a bölcs, nem az a szent,
Kit a tömeg ünnepel:
De akinek szíve, lelke
Az idővel se vesz el.

Ne hirdesd hát nagy szavakkal,
Hogy hazádat szereted:
Érzelmidből, tetteidből
Tűnjék ki a szeretet!

Volt fillér
– nincs fillér?!

Január 20-án, munka után hazafelé menet betértem a Bérkert utca-Marostói utca keresztezésénél levő Fásor marketbe, hogy uzsonnára, illetve vacsorára bevásároljak. Többek között 10 dekagramm parizert is kértem, ami első nekifutásra kb. 12 dekára sikerült s a precíz mérleg, ami az eladó helyett kiszámolta a fizetendő összeget 17 forint 60 fillért mutatott. Nem lepődtem meg, amikor kézbe véve a kis „csomagot”, 18 forint volt ráírva. Számtalanszor előfordult már velem ilyen eset, s amikor szóvá tettem az eladónak, egy vállrándítás és egy fintor közepette kijavította a tényleges értékére, de a bocsánatkérés mindig elmaradt. A fentebb említett hétfői napon azonban ez a situáció másként játszódtott le. Udvariasan megjegyeztem, hogy nem volt az egészen 18 forint. Az udvarias válaszon nagyon meglepődtem,

ami a következőképpen szólt: „Csak egész forintot, vagy 50 fillért írhatunk, mivel a fillér hamarosan meg fog szünni.” Arra a kérdésemre, hogy ki hozta ezt a rendeletet, a már megszokott vállrándítás volt a válasz. Vajon a 2 forint 60 filléres kiflit is ezentúl 3 forinttal fogják számolni? Biztosan megkönnyítené a pénztárosok munkáját. Megjegyzem, azóta már két másik élelmiszerboltban is vásároltam, ahol még ismerik a filléreket. Ha meg akarják szüntetni a filléreket, akkor miért kellett a mégis közelmúltban új 10, 20 és 50-eseket készíteni „Magyar Köztársaság” felírással?

Nagyon szívesen elolvassam azt a rendeletet, mely szerint a Fásor market eladói nem írhatnak mást, „csak egész forintot vagy 50 fillért”!

Csapó Gábor
Csalogány u. 17.Dr. Veress Sándor
(még) a DT szervező titkára